

Šestaosmdesátiletý Msgre. ThDr. Antonín Huvar OT a jeho publicistická, přednášková a literární činnosti

Jiří V. Musil, předseda VSMO – Marcela Musilová, PdF UP Olomouc

Papežský prelát, farář a familiár řádu P. Marie Jeruzalémské Mons. ThDr. Antonín Huvar OT, vzdělavatel orelské župy v Olomouci, prezident Mezinárodního sdružení bývalých politických vězňů se sídlem ve švýcarském Curychu, emeritní univerzitní pedagog a nositel řádu T. G. Masaryka (udělil prezident Havel v r. 2000) a od roku 2006 nositel Pamětní medaile k 60. výročí obnovení olomoucké univerzity (kterou obdržel z rukou rektora UP) se 23. července 2008 dožil osmdesáti šesti let. Po stručném zopakování údajů z jeho života se v této vzpomínce zaměříme na přehled jeho přednáškové, publicistické a literární činnosti.

Mons. A. Huvar je zcela mimořádnou osobností se zralým formátem mravného lidství. S plným nasazením příkladně konal a koná pro ideály křesťanství a demokracie při výchově dětí, mládeže a studentů, během výuky katechismu, ve skautu, při duchovní formaci ve farnostech, během pedagogického působení v tajných kursech a výuky posluchačů teologie na univerzitě. V nejtěžších dobách naší nedávné historie obětoval vlastní svobodu těmto ideálům.

Narodil se v katolické rodině jako sedmé dítě. Nižší gymnázium studoval v Příboře, po vzniku Protektorátu studoval od kvinty v Ostravě, kde v roce 1942 maturoval s vyznamenáním. Po absolutoriu teologické fakulty olomoucké univerzity v r. 1947 působil ve Vizovicích, kde s pověřením arcibiskupa Matochy vedl mj. mládež v exercičních kursech. 26. září 1948 byl zatčen „pro aktivní činnosti s mládeží“ a 6. listopadu téhož roku byl v Uherském Hradišti odsouzen a vězněn. V letech 1948 až 1949 tzn. jako šestadvacetiletý prodělal krutosti pracovních táborů na Mostecku, kde pracoval na šachtách Pluto, Koh-i-nor, Centrum, Nejedlý. Poznal také kruté poměry borské věznice (1949 – 1952, týrání, samotky, korekce) a dalších věznic (Mírov, Mladá Boleslav, Kartouzy), čtyři roky pracoval v uranových dolech (Náchodsko, Tmavý důl, důl hrůzy a smrti – Svatobořice). Když byl propuštěn z vězení, jedenáctý rok po odsouzení, nedostal státní souhlas k duchovní službě. Na obživu si vydělával jako dělník v podniku státního rybářství (9 let), v olomouckých Dopravních stavbách a velkomlýně v Jeseníku nad Odrou (6 let). Státní souhlas k duchovní činnosti mu byl udělen na osm let v r. 1967, pak odebrán a znovu udělen až v r. 1982.

Během života takto prožívaného ne z vlastní vůle, života, který byl „roztříštěn“ z nenávistné zlovůle druhých, byl kněz a katolický pedagog ThDr. A. Huvar nucen střídat vlastní profesní povolání výdělečnou činností v neodpovídajícím pracovním začlenění, většinou v rolích pomocného či zaučeného dělníka. Musel se nějak živit a po tvrdých zkušenostech z komunistických kriminálů a pracovních táborů, jejichž program již heslem „práce osvobozuje“ aklamačně připomínal truchlivé dědictví nacistických koncentráků, se nebál manuální práce. Trpkost a bezvýchodnost tohoto údělu snášel obdivuhodně, bez stýskání a uhýbání. Žil duchovně a duševně čistě z pevných základů své osobnosti – rodinné výchovy, duchovní formace, pravdy své víry, následoval dobrou zvěst a nacházel duchovní oprávnění a odměnu. Nezlomili ho, pokračoval vždy ve svém poslání a stále za sebou zanechává hmotné a intelektuální statky jako přetrvávající doklady o své poctivé životní cestě.

Vždy, i v těch nejtěžších situacích svého života, zůstal věrný svému povolání a vzorně plnil své pedagogické a duchovní poslání. Již na konci teologických studií po válce byl pověřen výukou v rámci obnovovaného skautského hnutí (stejně pak po krátkém oživení po „Pražském jaru“ v roce 1968) přednášel ve skautské Oblastní i Zemské škole v Rajnochovicích a Červeném Hrádku. Tehdy byl také velitelem junáckého tábora na Cábě.

Ve svém vizovickém působišti vedl s pověřením arcibiskupa Matochy přípravu ministrantů, přednáškové turnusy pro děti a mládež, také exerciční kursy pro mládež.

Po odsouzení se mu zpočátku dařilo z vězení (Libkovice, Jiřetín) předávat „motákovým způsobem“ referáty pro vatikánský rozhlas. Týkaly se mravního stavu vězňů a jejich „převychovatelů“ (tématika: „Přítomný společenský i mravní stav v českých věznicích“, „Jednání a způsoby tzv. převýchovy v současných věznicích“). V padesátých letech (zvl. v době pobytu na Novém dole v r. 1956) psal samizdatové traktáty: Odvaha, předpoklad přežití, Víra – pomocník v opuštěnosti; Člověk, který se nezná; Čistota duše – základ klidu; Křesťanství – systém naděje; Tvář nové Evropy a další. Studijně se zabýval spisy Otilie Mosshammerové (Leben Gabe und Aufgabe, Handbuch der relig. Mädchenführung), R. Bourdona (Adolescent rentre chez toi Jesus Christ parlant au coeur du jeune homme), Ch. Dickense (The life of Jesus Christ; for children). Ve věznicích pokračoval ve vzdělávání, a to díky spoluvězňům – profesorům: Dr. J. Krejčímu na borském „izolovaném oddělení“ a oddělení samotek (přednášky z práva, hlavně mezinárodního práva), dr. K. Procházkovi (psychologie a parapsychologie), dr. R. Dacíkovi, dr. Hanusovi a dr. Zvěřinovi (morálka), dr. Habáňovi (logika a metafyzika). Během pobytu na Mírově nezaostal ani v edukaci praktických dovedností: vyučil se tam košíkářem.

Profesor Josef Maňák k Huvarovu trpkému osudu nedávno řekl: „Měl jsem v životě štěstí setkat se s tzv. „muklem“ (komunistickým vězňem – doslova mužem určeným k likvidaci), který byl za svou skautskou činnost jako mladý kněz tvrdě potrestán dlouholetým žalářováním. Prošel snad všechny komunistické pracovní tábory u nás, ale neztratil lidskost, optimismus, dokonce ani humor. Velký Člověk!“ (viz s. 16 v publikaci ŠVEC, V.: Životní cesta jako proces výchovy a sebevýchovy: Dialogy s Josefem Maňákem nejen o pedagogice. Brno, Konvoj, 2003, ISBN 80-7302-056-4).

Po propuštění z vězení zúročoval své prohloubené vědomosti umocněné zkušenostmi a útrapami z věznění v kursech „tajné university“ po boku prof. dr. J. Zvěřiny, kdy přednášel na témata: Ožehavé otázky mládeže, Denní formace, Vybrané stati výchovné z Nového Zákona a také ve skautské letní škole ve Švagrově, kde přednášel na téma Filosofie dějin skautingu. V obdobích, kdy pracoval v manuálních profesích bez státního souhlasu k výkonu povolání duchovního i po udělení souhlasu často přednášel na mnoha místech – zprvu především na Moravě, později byl zván k přednáškám i jinde v republice a v posledním desetiletí přednášel na mnoha místech v zahraničí, především v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Itálii (v r. 1992 vedl v Římě kurs pro mládež, na kterém proslovil řadu přednášek). Ještě v roce 1989 mu byly rukopisy a také nahrávky přednášek na magnetofonových kazetách (v počtu 200 ks) zabaveny Státní bezpečností.

Autor byl účastníkem projevu A. Huvara v rámci diskuse (za přítomnosti rakouské televize) na mezinárodní konferenci pořádané arcibiskupstvím a univerzitou ve Vídni v r. 1994. Rozhlasové stanice Radio Vatikán a rozhlas v Torontu vysílaly již během věznění P. A. Huvara v 50 letech a po roce 1990 jeho stati: Generál Píka, Gentleman a křesťan, Svědectví víry před popravou (o gen. Píkovi, s nímž byl ve společné cele před popravou a mluvil s ním jako kněz – poslední z muklů), Skauting – škola důslednosti a další.

Po roce 1990 byl mnohokrát osloven rozhlasem a jeho přednášky, projevy a diskusní příspěvky zazněly mnohokrát na rozhlasových vlnách, což platí rovněž o televizi, do níž byl pozván vícekrát, vystupoval v různých pořadech týkajících se třetího odboje, mj. byl hostem prestižního pořadu A. Přidala v programu televizní stanice ČT 2. Opakovaně přednášel v katechetických kursech (na konci 60 let a po roce 1990), byl prvním univerzitním pedagogem v oboru křesťanské pedagogiky a katechismu po obnovení činnosti Cyrilometodějské teologické fakulty University Palackého v Olomouci, na které ukončil své působení nedlouho před dovršením 71 let. A. Huvar přednášel rovněž na celostátních vědeckých konferencích uspořádaných k nedožitým výročím osobností české pedagogiky

(např. k výročí Františka kardinála Tomáška, doc. dr. Cyrila Stejskala), které spolupořádala Vlastivědná společnost muzejní. Vystoupil i v rámci dalších akcí VSMO.

Sdělení o literární činnosti Antonína Huvara omezíme na přehledový výčet jeho nejvýznamnějších knižních publikací. V roce 1971 byla vydána jeho učebnice „Vliv prostředí na utváření charakteru dítěte“ (Toronto: Moravia Publishing, 1970) v souvislosti s jeho tehdejší pedagogickým působením na C. – M. bohoslovecké fakultě, jejíž činnost byla v r. 1968 nakrátko obnovena v Olomouci. V roce 1994 byla vydána upravená verze jeho habilitační práce (rukopis Huvarovy docentské práce byl dokončen v r. 1992, práce byla vědeckými oponenty doporučena jako vyhovující v rámci autorova habilitačního řízení v r. 1993). Následovalo vydání jeho „Hovorů k bratřím v době tísně“, což je podtitul Huvarovy knihy teologických, pedagogických, psychologických a uměnovědných esejů, zamyšlení a úvah z let 1956 až 1995. V kanadském nakladatelství Moravia Publishing byla ve dvou vydáních publikována kniha dokumentů z autorova života pod názvem „Střepy“ obsahující líčení reálných událostí ze všech období života, působící na čtenáře často tristně a bezvýchodně, v kontrastu s autorovým neutuchajícím optimismem, vyvěrajícím z hodnot jím uznávaných – víry, naděje a lásky.

Ukázkou vysoké odbornosti, vyvrálé empirické zkušenosti a teologické moudrosti autora jsou poměrně rozsáhlé texty věnované psychologickým a pedagogickým otázkám edukace, praktického vedení a pastoračního provázení hochů a dívek až do vývojového období „druhé dětství“. Zatím poslední publikace (Život žabím pohledem) přináší autorův pohled na život z různých úhlů pohledu (politického, pedagogického, psychologického i teologického), přičemž inspiračním východiskem byly autorovy pracovní peripetie, konkrétně období jeho práce rybářského dělníka s důvěrně známým horizontem vodní hladiny rybníků, výchozím horizontem žabího pohledu na věť. Právě tak jak jsou strukturovány autorovy verbální projevy, jakou dynamikou se vyznačuje jeho rétorika při přednáškách a homiliích, stejně působí na čtenáře jeho literární dílo. Je živým dokumentem nelehkého a pro většinu lidí nepředstavitelně těžkého života, přitom osudu žitého poctivě naplno a příkladně na vysoké úrovni intelektuální i spirituální.

Všechna léta i v přítomnosti na neustálých přednáškách ať ve školách nebo na rozmanitých shromážděních, nyní s hledaným podtextem let padesátých, i po těžkém úraze ještě v plném vypětí intelektu. Přes všechny důvody, kdy znechucení brání lidem našeho stáří jakkoliv se exponovat pro jiné, nezná mezer v tom, co je nutné považovat za nosné ideje budoucnosti. V řečnické praxi se těžko najde konkurence.

Přehled nejdůležitějších knižních publikací Mons. A. Huvara

Huvar, A: Vliv prostředí na utváření charakteru dítěte, 1. vyd. Toronto: Moravia Publishing, 1970

Huvar, A: Přirozená výchova k vůdcovství: S použitím nadpřirozených faktorů, 1. vyd. Olomouc, Matice cyrilometodějská, 1994, 314 s.

Huvar, A: Záblesky z temného dolu: Hovory k bratřím v době tísně, 1. vyd. Nový Jičín: Kontext, 1995, 158 s.

Huvar, A: Střepy jednoho života, 1. vyd. Toronto: Moravia Publishing, 1995, ISBN 0-921863-26-8.

Huvar, A: Střepy: Dokumentace, 2. vyd. Toronto: Moravia Publishing, 1996, 425 s. ISBN 0-921863-26-8.

Huvar, A: Synci: od kolébky k oltáři, 1. vyd. Olomouc, MCM, 1996, 239 s.

Huvar, A: Dívčiny, 1. vyd. Olomouc, Matice cyrilometodějská, 1997, 293 s.

Huvar, A: Otec kardinál Tomášek. In: Musil, J. V. a kol.: Zdroje a prostředky pedagogiky prof. ThDr. Františka kardinála Tomáška, 1. vyd. Olomouc, MCM, 1999, 68 s. Na s. 12 – 15, ISBN 80-7266-031-4.

Huvar, A: Univ. doc. PhDr. Cyril Stejskal – nezlomený účastník dějin hanby a slávy po roce 1948, In: Musil, J. V. (ed.) aj. Doc. Dr. Cyril Stejskal, 31. 12. 1890 – 10. 9. 1969, 1. vyd. Olomouc, Vlastivědná společnost muzejní, 2001, 80 s. Na s. 15 – 18, ISBN 80-238-7360-1.

Huvar, A: Život žabím pohledem, 1. vyd. (monografie na CD-ROM), 2003, 750 s.

Draguňová: Život a filosofie O. A. Huvara (Blone, 2002)

Řada dokumentačních přednášek.

